

Передплата

на «РУСЛАНА» виносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокое число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише напередне застережене.

Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 сот. від стрічки.

Славянський зїзд в Празі.

(Δ) Вчора відкрив др. Крамарж яко голова комітету в Празі зїзд відпоручників деяких славянських народностей промовою в чеській, польській і московській мові в старомійській радниці. Як ми вже перед тим звіщали, не прибули на сей зїзд ані представники Словінців (д-ра Грїбара Словінці не вважають своїм представником) а так само не явили ся відпоручники українсько-руського народу ані з України ані з Австрії. Приїхали лише наші москвичі др. Глебовіцький, др. Дудикевич і інші, котрі вважають себе представниками Москалів. Для основнішого зрозуміння, задля яких причин не вислали своїх представників Українці і задля чого згодили ся з ними також Русини австрійські, подаємо тут голос д. Піснячевського оповіщений в київській «Раді».

«Отже тепер — пише П-ий — варто було докладно вяснити нашу позицію в сій справі, рішати питання — чи слід їхати туди українським діячам.

Як і всякий зїзд — зїзд славянських діячів у Празі буде мати два завдання — 1) поінформувати своїх членів про становище славянських народів; вяснити, яким способом найкраще можна було освітити нужди окремих народів на зїзді 1911 року — се раз; — 2) вяснити способи боротьби за кращу долю пригноблених славянських народів.

Чи є надія на те, що теперішні славянські делегати на пражському зїзді зможуть спокійно вислухати українських делегатів і допомогти їм в їх роботі на користь українського люду, що голос наш не буде лиш голосом воїношого в пустині?

Досить пригадати читачам імена хоч би петербурських делегатів і справу з їх вибором, як зараз же вяснить ся й позиція українська до пражського зїзду.

Не так давно в петербурскім «общественнім» клубі було скликано нараду громадських діячів, що брали участь в петербурських засіданнях з славянськими гістьми. Було запрошено всього на всього 53 чоловіка. Але й з того невеличкого числа самих благонадежних зібрало ся тільки 23 чоловіка і то самі праві. На сій нараді під предсїдагельством славетного «малоросса» Красовского було намічено скілька кандидатів з прогресистів між иншими: М. М. Ковалевский, П. Н. Мілюков, Маклаков, Львов, Федоров; з октобристів — Гучков. Більшість мандатів права полишила за собою. Для

зїзду зібране, щоб забезпечити себе від всяких неприємностей по національному питанню в Росії, поставило свої рамки: 1) на ньому не може бути піднято питання про руско-польські відносини в Росії, бо се, мовляв, «домашний спор»; 2) на ньому без всіляких «возраженій», як непреложна істина, повинна бути принята заява «русских» делегатів про національне і культурне «єдинство всіхъ вѣтвей рускаго народа».

Ясно, як день Божий, чого хотілиб автори сеї заяви: ні слова про кривди над польським народом, і ні гу-гу про національно-культурний гніт над Україною! Ефекти від сеї заяви не змогла навіть заглядати друга офіційна заява петербурського комітету про те, що Галицька Україна вільна посилати на зїзд кого хоче і скілько хоче. Тим більш не затушувала, що шпаркий Вергун, радий, що йому, купно з Філевичом, вдалось таки що до капосних Українців, поставити на своїому, зараз же безпосередно після наради в клубі телеграфував своїому близьнюкові Глебовіцькому, немов то петербурські делегати не приїдуть на зїзд, коли там будуть Українці, певний, що після ультиматум, поставленого в другім пункті, Українці не захотять виступати на пражському зїзді.

Але сей істинно-русский патриот забув на сей раз дуже гарну російську приказку: — «посвѣшишь, — людей насмѣшишь». Не встиг ще Глебовіцький гаразд розблаговістити, що нібито петербурські вже делегати прислали йому таку то й таку телеграму, як намічені нарадою прогресисти і дехто навіть з октобристів, прочитавши про «рамки», на одріз зреклись брати в ньому участь. Зреклись такі видатні діячі як Максим Ковалевский, Шіпов, Мілюков, Стахович і Федоров.

Досить переглянути тільки імена тих делегатів, котрі досі ще не зреклись від поїздки, щоб втеряти всяку надію на їх підтримку. Крім патентованих українофобів, як Красовский, Філевич, Володіміров, Сватковський, гр. Бобринский — їдуть ще Гіжцький, Львов, Іскрицький і Маклаков. Як Красовский і Філевич до нас відносять ся — се читачі знають. Для характеристики українофобства генерала Володімірова досить сказати, що ще не давно в петербурському гурткові бувших київських студентів частина пуслики мусіла демонстративно вийти з вечері, щоб сим опротестувати україноїдські промови сього неославянофіла. Пан Сватковський добре відомий в журналіст-

ських кругах тим, що за солідний гонорар і за сталу цифру підписчиків-Поляків рекламував на сторінках «лівої» «Руси» всіми силами під псевдонімом Нестора польську народову демократію і при нагоді тровив Українців, а в останній час з приводу посланої всеславянським студентським зїздом телеграми про український законопроект Хомякову, отверто заявив на сторінках «Руси»: «Щаслива молодіж, що на ґрунті братерства і людскости може розв'язувати великі проблеми «вплоть до создания или воскресения изъ забвенія цѣлїхъ народностей и народовъ». З усеї компанії є власне тільки одна людина, що моглаб піддержати українських делегатів — се Маклаков, що підписав ся під українським законопроектом про мову. Львов і Іскрицький, не вважаючи на свій мирнообновленческий прогрессизм, сьміливо підуть в українській справі за Красовским і К^о, як пан Іскрицький уже се раз був зробив.

Ми більш ніж певні, що ті польські делегати, що прибудуть на зїзд з усіх трьох польських дїльниць, радо підуть поруч з Красовским проти українства і в краснім разі постараять ся усунути се питання з черги денної.

Що до Чехів то вже оден той факт, що в зїзді зовсім не беруть участі чеські прогресисти, бо вбачають в ньому тільки аферу розщитану на несвідомість широких славянських кругів, не дає нам надії на їх піддержку. Той же самий Крамарж, котрий перед прогресистами і конституціоналістами боронив в Петербурзі Українців, може в Празі перед російськими регресистами заспівати зовсім иншої. Се буде залежати від такої чи иншої політичної ситуації. Бо в славянській справі сей мудрий муж руководить ся тільки політичними рахунками. Два роки перед сим він загрожував австрійському німецькому урядові, що коли той не задовольнить чеських домагань, він згуртує проти Німців всі славянські народи. Правда, після того він встиг помиритись з урядом. Але в тій угоді він втратив народне довіря. З 60—70 молодоческих мандатів через ту угоду згубив цілих $\frac{3}{4}$. Тепер молодочехи мають в парламенті австрійському усього на всего 15—17 голосів.

Щоби повернути собі народне довіря і налякати разом з тим німецький уряд, пан Крамарж і затїяв славянську буфонаду.

На жаль ми не маємо добре провірених відомостей про инші славянські делегати. Але й з того, що вище наве-

дено, ясно, що Українцям на пражских предліментариях робити нічого. Най там фігурують Крамаржові підручні — Вергунни та Глебовіцкі, бо без Гриця звичайно й вода не освятить ся. Українцям же їхати тільки для того, щоби з першогож засідання демонстративно вийти — не варто. Шкода часу і грошей.

Най собі Крамаржі топлять самі славянську взаємність в ріках шампанського.

На прапорі українства є вже начертані старі славянофільські традиції. Від того, що наші делегати не приймуть участі в переливаню з пустого в порожне на пражському зїзді, ті традиції не прог्राють.

А що всеславянській банк, всесловянське журналістське і телеграфне бюро з нововременським душком — є не більше і не менше як милянні пихури, сего не знають хіба такі старі діти в політиці як Грібар з Любляни, що повірив на слово велико-росіянам націоналістам, ніби то на славянський банк вже асигновано аж 40 мільонів“.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Парляментарні трудно-сти, які виринули були минушого тижня в держ. раді, повело ся бар. Бекови щасливо усунути, дневний порядок очищено з наглих внесень, прогайнувавши багато дорогого часу розправами над деякими т. зв. наглими хоч зовсім не пильними внесеньми. Тепер має ще посольська палата полагодити останки робочої програми, яка містить в собі деякі цінні для ширших верств справи. Міністер-президент може бути вдоволений, що осягнув такі успіхи компромісами, обіцянками на всі боки. Нема найменшого сумніву, що в Австрії, як се справедливо зазначив міністер-президент в палаті вельмож, не можна инакже правити, лише з підмогою компромісів. Одначе є компроміси здорові і нездорові, а заключаючи нездорові компроміси, котрі справи не полагоджують, а є лише половичними, не доведесь до доброго висліду. Досить вказати тут на ославлену справу Вармунда. Професор, котрий викликає прилюдно соблазн своїми богохульствами, явно не вірить в католицькі догми і наслідком того став ся неможливим на університеті в Інсбруку, не може бути добрим на иншій університеті. Тимго іменоване его професором для такої самої катедри в Празі стає в суперечности із здоровим розумом і такий компроміс не може бути здоровий і хосенний. А так само половичність поступованя в справі дармованя універс. студентів не може згоджувати ся з повагою і рішучістю властей і правительства.

Певно, що та половичність в поступованю правительства у великій мірі спричинена наслідками розділу монархії на дві половини. Досить нагадати се, що правительство дало торжественне приреченє, скликати делегації на май і перевести підвисненє плат військовим; тимчасом сего приреченя не виконано. Правда, що головна вина спадає тут передовсім на спільне міністерство, але австрійське правительство ішло тут на руку, щоби наостанку вволити рішучости Угрів. За тим пішло і се, що посольська палата згодила ся на вибір нової делегації, щоби рішучого супроти малярских забавів

президента д-ра Фукса заступити покірнійшим.

Дневний порядок очищено з затарасованя наглими внесеньми німецьких послів з Чех тим способом, що їм як описля N. fr. Presse виговорила ся, пороблено різні обіцянки що до національних уступок. Тимчасом знов чеські послы запевняють найторжественнійше, що Німці не дістануть ані крихти національних уступок. Хтось отже конечно осяде на леду, одначе в наслідках така полагода справи не доведе до успіхів і до добра. Німецький міністер земляк Праде подав ся за д-ля того о відставку.

А що таким способом спір німецько-чеський не лише не полагоджений, а ще більше розятрює ся, доказом сего нове зворушенє в німецьких кругах. Німецькі послы з Чех взяли вправді назад свої нагли внесеня, очистили затарасовану дорогу до дневного порядку, обіцяли відтак відрочити заповіджені віча в німецьких 40 містах аж до 19-го с. м., але сі міста відтак заявили знов, що не дадуть ся воловодити уступками послам і таки на минувшу неділю зановіжи в 35 містах віча, на котрих мали бути ухвалені протести проти внутрішнього урядованя чеською мовою і проти випирания німецьких урядників. Ліберально-німецьке дневникарство сподіває ся, що се причинить ся до проясненя політики і що після відроченя держ. ради осередок політичний пересуне ся до чеського сойму, де обидві народні сторони зустрінуть ся на боевищі, на котрім ся боротьба точить ся вже від десятилітя. Одначе ми сумніваємо ся, чи се доведе до ладу, чи може спір сей ще більше не розятрить ся.

Серед таких обставин ніхто не подивує ся, що народний парламент загального голосованя, парламент «з волі народу» не може виказати ся значнійшими добутками позитивної праці. Міністер др. Гесман висказав сим днями в посольській палаті вельми важні слова. Він сказав: В широких кругах населеня відчувають се з неспокоєм і з невдоволенєм, що теперішня держ. рада зробила лише мало позитивної праці. По держ. раді вибраній загальним голосованєм обіцявали собі в сеї далеко більше. А коли міністер говорив се з загального становища і дійшов до такого некорисного висліду, то щож маємо ми додати до сего з руського становища? Руський нарід, більше як котрий небудь инший, покладав великі надії на нову держ. раду. Доси виправдувано малоуспішність руської політики малим числом руських послів, а в часті також тим, що руському народови не давано вибрати тих послам, котрих він вважав би найвідповіднійшими заступниками своїми. Тепер же число послів помножило ся більше як в трое, а ті вибранці вийшли, як запевнювано, з волі руського народу, так що не можна тепер виправдувати ся ані малочисельністю, ані накидуванєм послів. А тимчасом по більш як цілорічній діяльності, наколи багато з того, що робили руські послы можна назвати діяльністю, самі руські послы признають, що не мають ніякого впливу на правительство, на хід справ і ухвали в держ. раді і тому не можуть осягнути і не осягнули ніяких успіхів.

Заграниця.

На балканьскім півострові звернули події останних днів бачність політ. кругів на тамошні відносини, а розповсюджені всякими дневниками вісти приневолюють нас подати образ дійсного стану річий. З усіх подаваних вістей можна передовсім впевнити ся, що стан

болгарської пропаганди там вельми некорисний. Визискуване безмежне людий складками на цілі пропаганди, тероризм беззглядний, розлад у власнім таборі, переслідуване турецькими властями, все те підкопало значно вплив болгарский в Македонії. В міру занепаду болгарского впливу зріс вплив сербської і грецької пропаганди, а особливо здобули собі великий вплив Греки так супроти Болгар як і Волохів. Грецька пропаганда, котра викликала боротьбу в Солуньскім і Монастирскім вілятті проти Болгар і Волохів, поборює також в північній часті монастирського віляття сербську пропаганду. На основі урядового турецького звіту від 14 марца до 13. червца 1907 р. убито 378 осіб а ранено 138, коли в сім році убито 357 а ранено 88. Положенє в Македонії погіршило ся наслідком численних відпусток у війську. Крім того розвиває ся молодотурецкий рух, а в Монастирі появили ся відозви, в котрих взиває ся населене до одностійного поступованя, щоби теперішню правительственну систему повалити і обезпечити Турецькіні посіданє Македонії.

В пропамятнім письмі париского молодотурецького комітету піддано змаганя европ. держав що до реформ в Македонії строгій критиці і висловлено домаганє загашеня сеї реформацийної роботи а наданя конституції, бо в противнім случаю молодотурки виступлять рішучо. В турецькій війську також проявив ся сей молодотурецкий рух; майор Ніязі-бей з значним відділом покинув військо і утік в гори, а убиство Шемзі-паші приписують трем офіцирам. Турецька порта виступає рішучо проти сего малотурецького руху і вислала в монастирський вілятт маршалка Осман-пашу з далекосяглою повновластю та скріпила залоги в Монастирі.

Köln. Ztg. звіщає, що Англія переслала европ. державам свій начерк реформ в Македонії уложений в порозуміню з Росією. До розпорядимости генерального інспектора Гільмі-паші має бути утворена літаюча кольона з 10—12.000 вояків для згнобленя ватаг революційних а комендантом вї має бути турецький офіцир іменованій султаном на предлогу Гільмі-паші. Небавом сподівають ся предложеня російского начерку що до реформ в Македонії, котрий має обняти також справи фінансів і судівництва.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— Календар. В середу: русько-кат.: † Пол. Ризи Пр. Богор.; римо-кат.: Розісл. Апост. — В четвер: русько-кат.: Якинта М.; римо-кат.: Пр. Д. М. з карм.

— З Косівщини пишуть нам: Поява в Косівщині п. Клеберга, віцепрез. намісництва, має вже свої добрі наслідки. Намісництво запорядило деякі полекші при випаді в половиннах як також при купні дерева в лісах камеральних. Розходить ся лише о те, щоби заряди кам. сповнили буквально наказ, не шукали всяких „фірточок“. Та хто засипає керницю, а ще в таким місци, де нема жерельної води в поблизи (а робить се п. Буржинський завідатель дїбр держ. в Гриневій, в місци до котрого привізять для поратівлі здоровля), то на того дуже слаба надія, щоби сновнив наказ, а особливо коли може скрити ся безпечно за плечі презеса „Rady Narodowej“ Поживемо—побачимо!

В Косівщині появила ся нова язва. „Інтелігенти“ дають підписи на вексях гуцулів

